

Kanadai Magyar Újság
Kandó és az angol
Hírlapok leggyorsabb
szóval magyar lapja.
Megjelenik: hétfőnkön
Előfizetési ára: \$3.00
Külföldi országokban 4.00
Szerkesztőség, kiadóhivatal
az alábbi:
Winnipeg, Man.
2963 Main Street

Kanadai Magyar Újság

EGYESITVE A KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL

Canadian
Hungarian News
Kanadai Magyar Újság
is the leading Hungarian
Newspaper with the largest
circulation in the 21st
Empire.
Issued every Thursday
Subscription Price
In Canada \$3.00
In foreign countries \$4.00
Office and printing plant
2963 Main Street
Winnipeg Man.

VOL. VII EVFOLYAM

WINNIPEG, MANITOBA, 1930. FEBRUÁR 20. CSÜTÖRTÖK

NO. 8. SZAM

VISIT-MAGYARLAND!

The Enchantment of Hungary's Metropolis — Down the Blue Danube to Budapest — Modern Life in the Brilliant Magyar Capital — An interview With Hungary's Greatest Statesman

By HENRY ALBERT PHILLIPS

Reprinted from the January Number of the "Travel" Magazine—New York (CONTINUED)

Near the palace is a mighty bastion whose strange turrets and walls blend together in their Romanesque and Byzantine architecture the Eastern roots and the Western yearnings of these passionate people. On a plaza in the center stands a great memorial statue to their fierce ancestor, Árpád, who brought the nomadic Asiatic Magyars into the Plains of Hungary more than a thousand years ago.

Whether you enter Budapest by boat or train, on leaving your means of transportation you will find yourself in the midst of a truly "foreign" country. In their desire to stamp out the German tongue which their Austrian conquerors had saddled them with, the Hungarians have well-nigh severed the jugular vein of common intercourse with other nations. The Magyar language, including its letters, bears little or no relation to the languages with which the tourist or traveler has any knowledge.

Whichever way you may enter Budapest, you will in all probability be seeking one of the hotels along the river bank soon after arriving. There is both little and much to be said about the hotels of Budapest. You will find the ubiquitous "Ritz" there in which there will be the same Ritz crowd you saw and mingled with—perhaps never met—in all the other Ritz hotels. They dress for dinner and undress for other occasions and do all the smart things. However, one can always be an individualist and do as one pleases, even at the Ritz.

There are other swanky hotels along the Pest side of the Danube. I stopped in an enormous one, a late Victorian model.

The last time I went to Budapest I crossed the river into the old city of Buda, where I stopped at the Municipal Hotel, the Gellért Szálló, as it is called in Hungarian. Now the Municipal Hotel or Lodging House as we know it at home is nothing more than a slightly glorified Salvation Army barracks for down-and-outers. This St. Gellért I found to be a palatial and a perfectly enormous affair, nearly half of the great building devoted to baths, or the exploitation of the many curative waters, among them that of the famous Hunyadi János springs.

Once I became acquainted with the baths of Budapest—I was as sound as a dollar before I took the first of them—I acquired complaints that did not leave me for a long while after. My chief complaint was dissatisfaction with ordinary life without them. It was such a simple matter to become a full-fledged sybarite. I put on my dressing gown and walked boldly out of my hotel room into the corridor and thence to a special hallway and took the elevator down to the first floor.

En route to the great pool—fed directly from the boiling springs—I experimented with all sorts of "bathing" contraptions. I pierced my marrow with cold douches, scalded myself with live steam, gasped under showers. Then I plunged into the pool and deliriously about for a half hour. Tiring of this I looked about for more bathing mischief to get into. I peered into a series of glass rooms—not unlike those they used to have at the Paris morgue where suicides were refrigerated in ghastly natural positions in the hope that someone among the gaping thousands might identify them and give them a decent burial. But these glass chambers were roasting instead of refrigerating rooms. There are three rooms, each one of which is hotter than the other. In Number One you are simply baked; in Number Two you are cooked; in Number Three you begin

to burn. Most of us were very stout men, some of us had not been able to see our toes for years. We hopped about on the hot floor and sat down on piercingly hot benches and fancied we could smell scorching meat. Returning from the burning to the boiling oven seemed like going out into a wintry blast.

More showers and a plunge in the pool and then I laid myself down on a flat board at the mercy of a huge Hungarian who proceeded to knead me like a lump of dough reducing all bones to gristle and finding all the tender spots that had never before suffered hurt or harm. More bathing and I was rubbed dry and led to the elevator and soon found myself back in my room, glowing and crowing as though I had lost twenty years somewhere between there and the first floor.

My bath of luxury was complete when I had turned on the radio at the head of my bed and placed the receivers against my ears and went into a deep sleep under the hypnotic spell of a gypsy orchestra "on the air" from a famous café that I promised myself I would visit.

(TO BE CONTINUED)

Magyar tanuló sikere

Kish József stockholmi magyar fiú a IV. osztályba jár és iskolába járásának első napjától oly kiválóan viseli magát és olyan eredményt mutat fel, hogy erről tanítója J.P. Trohak írásos igazolványt adott; példány képtől állítja az iskola, elé a különösen kiemelkedően eredményes tanulmányi teljesítményét azonos megközelítésnek ad kifejezést, hogy az életben még nagy sikereket lesznek.

Melegen üdvözljük a kis magyart a kérésük az összes iskolába járó magyar gyerekeket, tanulják meg a legelőkeltebben az angol nyelvet és igyekezzenek az összes ismeretek elsajátításában kitűnni, mert nemcsak önmaguk, hanem közös magyar ügyünk is nagy hasznát fogja ennek látni.

A veterán emberbaráti cselekedete

Péter Keenle 550 Viktor St. alatt lakó veterán, aki 3 nagy háborúban vett részt, a St. Boniface kórházban a héten már az 56-ik esetben engedte megnyitni a kórház, hogy véreinek átömlesztésével szegény betegeken segítsen. Külön említést érdemel, hogy teljesen díjtalanul áll a kórház rendelkezésére.

P. Keenle először Zuluföldön harcolt az angol csapatokkal, majd részt vett a búr háborúban s 1902-ben került Winnipegre. A világháború kitörésekor már 53 éves volt, de mégis bevonult s 1917-ben történt megbetegedéseiig részt vett a háborúban.

MUKÖDÉSBE A BEVÁNDORLÁSI ELLENŐRÖK

A saskatchewan tartományi kormány által kiküldött "Commission on Immigration and Settlement" azaz a bevándorlási és telepítési bizottság tagjai már elindultak a nagy favágótelepek s csoportos települések felülvizsgálására, hogy a valóságnak megfelelő tényállásról jelentést tegyenek.

E hét végén Nipawinban kezdik meg munkájukat, majd onnan Hudson Bay Junction, Tisdale, Melfort, Watson, Wynyard, Nokomis, Rosetown és Hawarden érintésével Swift Current ten fejezik be február utolsó napjaiban ellenőrző körútjukat.

Március 15-ikének megünneplése

A winniepei magyar egyházak és legfőbb egyetemen kiküldött felhívás alapján február 15-én tartott ülésén tudomásul vette, hogy az 1848 március 15-ikének emlékére rendezendő

ünnepély estén is úgy mint a múlt évben a Little Theaterben fog megtartani március hó 16-án (vasárnap) d.u. 3 órai kezdettel, a magyarság külön ünnepélyt rendezni, a Szent István Emléknapon, hogy március 15-én délután esedékes rendes havi Ilyenki Domokos alkonzul, a winniepei konzulátus jelenlegi vezetője lesz.

A bizottság felkéri az össze winniepei egyesületeket, hogy amennyiben rájuk ezúton is értesüljék az eseményekről.

HAROM ÚJ FŐPAPOT NEVEZETT KI A PAPA KANADÁBA

M.G.R. James Charles McGuigan edmontoni (Alta.) vikáriust nevezte ki a pápa Reginába érsekké; ugyanakkor kinevezte M.G.R. Dennis O'Connor londoni (Ont.) vikáriust Peterboroughba püspökké és Father Gerald Murray torontói (Ont.) redemptoristát Viktoriába püspökké.

A kiváló tehetségű új reginal érsek a világ legfiatalabb érseke. A másik két püspök is 45 év körüli javakorban áll, akiknek eddigi munkássága sok reményre jogosít.

A LONDONI LESZERELÉSI ÉRTEKEZLET

Eddig még semmi kézzelfogható eredménye nincs a hosszadalmas tárgyalásoknak.

Snowden birodalmi pénzügyminiszter Kanada és az U.S. részére rádió nyilatkozatot tett, mely szerint az értekezletnek eredményre kell jutnia s az eddigi eredményeket kielégítőnek tartja. Szerinte Nagy Britanniának a világháború, ez a borzalmas tragédia \$50,000,000,000-ba került és több mint \$35,000,000,000 hadiadósságot okozott és csodálva határozza meg Angliát meg tudta őrizni hatalmát.

Az összes nagyhatalmak — kivéve a legfegyverzett Németországot — a háború után sokkal többet költöttek fegyverkezésre, mint a háború előtt. Az évi fegyverkezési költség \$4,500,000,000-t tesz ki, amelyből Európára 60%, U.S.-re 20% esik, a többi pedig megoszlik az egyéb hatalmak között. Henry Ford kijelentette, hogy ha

Kiss Lajos öreg bányász titokzatos halála

Tulajdonképp a pionirok közé tartozott Kiss Lajos, mert már 27 éve van Kanadában. Hosszu távolléte miatt a cára nem szűnt meg ragaszkodni magyar hazájához.

Február 1-én este a Hotelben nagy vitában volt orosz munkásokkal, akikkel szemben a magyar munkásokat vette védelmébe, mert az oroszok ezeket sztrájktiltalással vádolták.

Wayne hoteljától nincs messze a folyó hídjá s ez alatt találják meg távozás után hamarosan az öreg kőszerszeretben állott Kisst, akinek az angolok előtt is nagy volt a tekintélye és ezért tudott sokat segíteni munkástársainak ügyes dolgaiban.

Súlyos állapotában szállították kórházba, ahol sok szenvedés után másnap délután halt meg. A temetés 6. d.e. 10 órakor volt számos magyar és idegen nemzetiségű munkás részvételével. A vallási szertartást egy angol pap végezte, a református magyarok ajtatos énekeit énekeltek és Herman István honfőnökünk mondott búcsúztatót.

Az egész tömeg elkísérte Kiss Lajos utolsó útjára és a temetőben a reformátusok újból énekeltek s a nyílt sírnál Ladányi Sándor mondott hosszabb beszédet, a gyászeset tanúságaként mutatta rá, hogy mennyire szükséges az összetartás ebben az idegen világban.

A megindult nyomozásnak még nincs eredménye, de mert a véletlen baleset mellett, gonosz kezek közreműködésének súlyos gyanúja forog fenn, — igen szigorú mederben folyik.

Kiss Lajosot hasonlevő fia és ennek felesége gyászolják Nyíregyházán.

Ha tényleg történtek visszaélések a magyar bányamunkásságnak most kell megmutatnia, hogy egységes fellépésével meg tudja védeni mindaddig többé-kevésbé elhanyagolt saját érdekeit — melyből ügyes szeszátyárkodással, oly sokszor kiforgatták állítólagos elváratait.

Mindenesetre továbbra is figyelemmel kísérjük ezt az esetet.

GYERMEKPARALYZIS TORONTÓBAN

Az elmúlt ősz folyamán 473 gyermekparalytikus eset fordult elő Torontóban, melyek közül 17 eset végződött halállal.

Kitűnő hatásának bizonyult az alkalmazott szérum, főleg, ha a beteggel mindjárt a megbetegedés után jelentkeztek.

73 esetben tényleg az első jelekre hozták kórházba a szülők a gyermekeiket, akik nyomban beoltatván rövid idő alatt mind fölépültek; egy se halt meg ezek közül.

GÖRÖG LEANY EURÓPA SZÉPE

Európa új szépségkirálynőjét választották meg a múlt hetekben Párisban Alice Dilagokne személyében. Ez évben a pályázók nem fűrdörhűs, hanem rendes uccai ruhában jelentek meg a bírálóbizottság előtt.

LEGUJABB HIREK

BÁCSKAI SZERKESZTŐ táviratozza keleti utjáról, hogy a Kelet magyarsága lelkesedéssel siet egy nagy magyar sajtó létrehozásának támogatására, mert ebben látja a magyar születésű kanadaiak összekapcsoló láncszemét és előmozdító rugóját annak, hogy jó kanadaiakká váljanak. A Presbyterian egyház és a Brantfordi betegsegélyező a Kanadai Magyar Újságot hivatalos lapjává tette. A welland magyar Hallban, az Önképzőkör helyiségeiben vasárnap este a katolikusok és reformátusok nagy számu részvételével ünnepelték a munkásság érdekét védő független sajtót.

A C.N.R. nagy beruházásai 1930-ban. Még nem jutott ugyan nyilvánosságra az az összeg, melyet a C.N.R. az év folyamán beruházásokra, új vasutvonalak építésére, a régiók gyökere helyreállítására, a szerelvények kiegészítésére stb. fel fog használni, azonban olyan nagyszabású tervek megvalósításáról folynak a tárgyalások, hogy talán az 50 millió dollárt is meghaladja az az összeg, amely az év folyamán fenti célokra felhasználtatván sok munkásköznek foglalkoztatását biztosítja.

KANADA ELSŐ NŐI SZENÁTORA. Február 15-én nyilatkozott King, birodalmi miniszterelnök, hogy Mrs. Norman F. Wilson személyében, kinek 8 gyermeke van, kinevezték az első női szenátort. Az eskütelét február 20-án a parlament megnyitó ülésén lesz.

KANADA JÖVŐ KORMÁNYZÓJÁUL A YORKI HERCEGET emlegetik arra az időre, amikor Viscount Willingdon jelenlegi kormányzójának megbízatása lejár.

NAGYARÁNYU KÖZMUNKÁK MAGYARORSZÁGON. A hágai egyezmény lehetővé tette, hogy Magyarországon is meginduljanak a közmunkák a lerongyolódott közintézmények, vasutak, közutak, hidak, kórházak villamos művek stb. helyreállítására. Részben máris megkezdették, részben a kitavaszodások kezdik meg ezeket az 50 millió dollárnál többet felemésztesítő nagyszabású közmunkákat, amelyek remélhetőleg enyhíteni fogják a szert az országban a munkanélküliség nyomorát.

AZ R-100 KORMÁNYOZHATÓ ANGOL ÓRIÁS LEGHAJÓ április végén vagy május elején ártjon Kanadába, ezt határozták el a próbautat kedvező eredménye után.

MEGBUKOTT A FRANCIA KORMÁNY. A háborúban elesettek özvegyeinek nyugdíja ügyében felvetett bizalmi kérdésnél a francia kamara 5 szavazattal bizalmatlanságát fejezte ki a kormánynak, amely ennek folytán nyomban beadta lemondását. Újból Tardieu miniszterelnököt emlegetik az új kormány fejeül, Poincaré volt miniszterelnök és köztársasági sinök pénzügyminiszterével. A Londonban ülésű tengeri leszerelési konferencia Tardieu bukása miatt felfüggesztette tárgyalásait.

BORZALMAS HIDEG NEW YORKBAN A FOSTER ALTAL BEJOSOLT NAPON. Míg Kanadában február 13-ika körül jött egy hideg hullám addig egy másik sokkal kellemetlenebb New Foundland és New Brunswick érintésével halad New York felé, ahol a 16-17-ike közötti éjjel leszálit a hőmérséklet "52 below"-ra. Ez volt az egész télen a legnagyobb hideg az Egyesült Államokban a New York környékén tizenegy ember fagyott meg.

AZ ALBERTAI PARLAMENTBEN TILTAKOZNAK az újabb bevándorlás engedélyezése és homesteadoknak bevándorlók részére leendő kiosztása ellen. Warner képviselő szólt fel a általános intézkedést kért, főleg azonban a menoniták tömeges beözönését kifogásolta.

NEW FOUNDLAND partjain befagyott hajók vannak melyeken elfogyott az élelmiszer. Kuttyasánokon víznak eleséget a hajók legényeinek.